

Yttrande angående

Remiss angående förslag på Skogsstyrelsens föreskrifter om vissa kriterier för gammal skog. dnr 2025/3265.

Hushållningssällskapens Förbund har beretts möjlighet att yttra sig över Jordbruksverkets utredning rörande ”Remiss angående förslag till Skogsstyrelsens föreskrifter om vissa kriterier för gammal skog”. Yttrandet har skrivits av Simon H. Ekmåne.

Sammanfattning

Efter den senaste istiden invandrade människan i rask takt när vi följde efter bytesdjur som säl, val och fisk. När mer is blottlade land bosatte vi oss och började jaga på land. Efter att jordbruket steg in i vår kultur beredde vi landområden med stora bränder och intensiv jakt på storvilt. Människan har under mycket lång tid påverkat våra skogliga ekosystem, vilket gör att urskogar är svårt att tala om.¹ Hushållningssällskapet menar därför att det är mer trovärdigt att diskutera gammal skog istället för urskog.

Skogsstyrelsen har i sitt förslag noterat definitionerna för gammal skog och urskog. Det är värt att notera att den skiljer sig från EU:s definition av gammal skog och urskog. EU:s definition kommenterar människans tidiga påverkan av skogen, men även naturliga processer som struktur, naturliga störningar, död ved, äldre träd, skiktning osv. Hushållningssällskapet anser att det är en väl grundad anpassning att använda sig av utseendet av den svenska nemoboreala och boreala skogen för att definiera gammal skog. Gammal skog har hittills varit 120 år i södra Sverige och 140 år i norra Sverige. Blivande definition kopplat till samråd blir mer komplicerad och Hushållningssällskapet vill tillstyrka att det finns en tillförlitlig metod för att fastställa när samråd behövs.

Skogsägare som sparat naturvårdshänsyn på frivillig basis riskerar att få krav på samråd eller påverkad skötsel utan ersättning om markägaren lämnat hänsyn för att utveckla naturvärden. Hushållningssällskapet tillstyrker att rådigheten för skogsägaren och brukaren över sin egen mark är rimligt avvägd i dessa fall.

¹ Möller et al (2013)

Specifika kommentarer inledning ss 1-12

Medelålder i ett skogsområde är grundytan multiplicerat med ålder per träd. Summan som erhålls delas med totala grundytan. Det är mycket viktigt att detta förfarandesätt genomförs rättssäkert och enligt gängse metod enligt instruktioner för mätning av skogsbeståndet.

Störningar är viktiga för biologisk mångfald

Under flera tusen år har påverkan av storskaliga störningar byggt upp biologisk mångfald i boreala ekosystem. Bränder, torka och storm har skapat död ved och öppnat upp för pionjärträdsdrag samt örter och insekter. Liknande effekt ges i trakthyggesbruket när större ytor blottläggs för kolonisering av marken, vilket gynnar den biologiska mångfalden. Hushållningssällskapet anser det av största vikt kopplat till bibehållande av pionjärträdsdrag att denna funktion tas i beaktande vid samråd av äldre skogsekosystem som klassas som gammal skog eller urskog.

Pågående skötsel och brukande skall bibehållas

Öppna marker med örter gynnar biologisk mångfald genom förekomst av kärlväxter, bärande buskar och träd samt nyttoinsekter som pollinerare.² Det är viktigt att brukande av mark där äldre träd ingår, det vill säga naturbetesmarker, ängar, hagar, betesmarker och skogsbyte med mera inte påverkas av föreskrifterna och att resultat av samråd i dessa områden inte riskerar att begränsa pågående skötsel och brukande och att rådigheten inte påverkas för brukaren.

Vikten av skogsägarens rådighet i processen

Samrådskrav infaller enligt föreskriftens förslag vid blandskog, ädellövskog samt lövskog som uppnått viss ålder. Här ska upprättas kontakt med Skogsstyrelsen för samråd enligt förslag. Hushållningssällskapet vill tillstyrka vikten av att skogsägaren har rådighet över sina resurser i skogsbruket och att delaktigheten i samråden säkras juridiskt.

Naturvårdsinsatserna fortsätter öka på frivillig basis

Skogsägarna idag har utvecklat naturhänsynen kraftigt sedan Skogsvårdslagen 1993. Mängden död ved har ökat från 6 till 10 m³sk/ha, naturvärdesträd sparas i högre del, äldre skog har ökat i areal på produktiv mark och i formellt skyddade områden, grova lövträd ökar, mer hänsyn tas kring vatten med bredare kantzoner m.m.³ Skogsägarna har på frivillig basis sparat naturvärdesstrukturer samt miljontals ha skog och förutom formellt skyddad skog finns idag ca 27,5 % av all skogsmark undantagen från skogsbrukande, på skogsägarnas egna bekostnad.⁴ Risk finns att de relativt höga kraven som finns i certifiering som FSC och PEFC samt framtida krav från Miljöbalkens 12§ har stark inverkan på sparande av naturvärdesträd som är äldre,

² Jennersten et al (2017)

³ Skogsdata (2024)

⁴ SCB 2023 Formellt skyddade områden.

vilket negativt kan påverka den hänsyn som bekostas av privata markägare. Det finns en risk att markägarnas egna naturvårdsinsatser skadas eller minskar i omfattning i och med krav på sparande eller undantag som nämns i den föreslagna föreskriften: ”b) det har en medelålder som är minst 160 år, eller minst 40 träd per hektar har uppnått en ålder av minst 180 år[...]”⁵ Skogsägare som sparat naturvårdshänsyn på frivillig basis riskerar att få krav på samråd eller påverkad skötsel utan ersättning om markägaren lämnat hänsyn i större utsträckning med många träd på sikt för att utveckla naturvärden. Risken finns även att äldre naturvärdesträd ”dubbeladministreras” genom FSC, PEFC samt föreskrifterna i Skogsvårdslagen. Vilka ska ha företräde i tolkningar? Hushållningssällskapet tillstyrker att rådigheten och delaktigheten är noga avvägd för skogsägaren över sin egen skogsmark samt är rimligt avvägd i dessa fall samråd inverkar genom myndighetens beslut.

Några av de styrkor, svagheter, hot och möjligheter med förslag 2025-3265

Styrkor	Hot
<ul style="list-style-type: none"> -fastställer en tydligare definition -positivt med en myndighetskontakt i äldre skog (s16) -minskar administrativ börda på industri och svenska myndigheter 	<ul style="list-style-type: none"> -riskerar i längden påverka markägarnas rådighet och beslutsdel -fördyrande framtida administration för enskilda skogsägare
Svagheter	Möjligheter
<ul style="list-style-type: none"> -Risk att bedöma fel, omprövning dyrt och tidskrävande -minskar överblickande analyser tillsammans med andra förslag -få och bristfälliga kostnadsanalyser för enskilda skogsägare 	<ul style="list-style-type: none"> -bygger vidare på ersättning som brukare/ markägare borde tillfalla när de undantar mark från produktivt brukande

SWOT-analys gällande Författningsförslag diarienummer 2025-3265.

Kommentarer om konsekvensanalysen ss 13-20

Administrativ börda för skogsägaren s13

Samråd med Skogsstyrelsen ökar den enskilde skogsägarens administrativa börda, en börda som dessutom blir större för skogsägare med små arealer skog. Samtidigt har Hushållningssällskapet noterat den minskande kontakten från myndigheter som Skogsstyrelsen, Jordbruksverket samt Naturvårdsverket och länsstyrelserna till markägarna, vilket riskerar att skapa svårigheter med myndighetskommunikation och legitimitet gentemot ägare och brukare av de gröna resurserna. Hushållningssällskapet tillstyrker att metoder som underlättar kommunikation som till exempel samråd genomförs så att skogsägarna känner sig delaktiga i processen som ett samråd ofta innebär.

⁵ Skogsstyrelsens förslag till föreskrift §1 stycke 2

Ersättning och ombud s13

Ersättningen att anlita professionell hjälp idag är för låg, vilket riskerar att markägarens står med alldeles för litet stöd vid konflikt om definition i samrådet med skogsstyrelsen. Hushållningssällskapet förordar därför ökat stöd för anlita sakkunnig vid åtgärder kopplat till Skogsstyrelsens beslut.

Kostnader av förslaget s15

Hushållningssällskapet anser att en allt för mild antagande av kostnader och följer av myndighetsutövningen har tagits med. Det är tämligen rimligt att anta att ökade kostnader för markägare samt myndigheter kommer uppstå och att analysen *"Inga konsekvenser kommer att ske för andra enskilda [...]"*⁶ är förhastad och illa underbyggd. Det är tvärtom sannolikt att kostnader kommer påföras enskilda markägare i samband med administration eller restriktion av brukande. Frågor som ersättning vid avverkningsförbud, anpassad skötsel eller andra åtgärder i samband med samråd måste ta kostnader i beaktande, anser Hushållningssällskapet.

Koppling till Förnybartdirektivet s17

Att föreskrifterna skulle öka sannolikheten för att klassas som A- land i Förnybartdirektivet är något SKS påstår i konsekvensanalysen. ⁷ Även om industrin i Sverige och den nationella administrationen minskar om Sverige skulle klassas A och energin från Sverige skulle uppfattas som "grönare" är denna reglering ingen fördel för enskilda skogsägare. Hushållningssällskapet anser att Skogsstyrelsen bör ta med i sin metodik hur administration skulle minska för enskilda skogsägare.

Stockholm 2025-11-29

Bo Selerud
Förbundsdirektör

Hushållningssällskapens Förbund

⁶ Föreskrift förslag stycke 3 s16

⁷ Förnybartdirektivet 2018/2001

Referenser

Europaparlamentets och rådets förordning 202/1115 2023-05-31. *Tillhandahållande på unionsmarknaden och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning n2 995/2010.*

Förnybartdirektivet. Direktiv 2018/2001. Eur-lex.europa.eu [2025-11-27].

Jennersten, Ola et al (2017) Naturbetesbönder 2017. Svenska Naturskyddsföreningens rapportserie.

Lundqvist, Lars (2025) *Blädning- mer hägring än verklighet*. Tidender. Skogshistoriska föreningen.

Löf, Magnus (2007) *Skoglig restaurering- vad är det?* Fakta skog nr 7 2007. SLU.

Möller, Per et al (2013) *Living at the margin of the retreating Fennoscandian ice sheet. The early Mesolithic sites in Aarevaara, Northernmost Sweden [...]* sagepub.com.

Pountes, Adriana och Goude, Martin (2025) *Hur hyggesfritt skogsbruk påverkar biologisk mångfald: en jämförelse med konventionellt trakthyggesbruk i Sverige*. Skogsstyrelsen Rapport nr 11 2025.

Riksskogstaxeringen 2024. *Skogsdata över Sverige*. Sveriges Lantbruksuniversitet.

Skogsstyrelsen. regeringen.se (2025) *Skogsstyrelsens förslag till föreskrift om vissa kriterier för gammal skog*. [2025-11-26].

SCB scb.se (2023) *Formellt skyddade områden, frivillig hänsyn och impediment samt hänsynsytor*. [2025-11-27].
